

O GEORGE
RWELL

O gură de aer

Traducere din limba engleză
și note de Ciprian Șiulea

POLIROM
2021

După cină sergentul a venit în hambarul în care eram încartiruiți, căutînd oameni pentru o corvoadă. Am reușit să îl evităm exact la timp băgîndu-ne sub un morman de paie. După ce a plecat am aprins o lumînare, am încins la roșu acul și am reușit să-l îndoim, făcînd un fel de ac de pescuit. Nu veam nici un fel de unelte în afara bricegelor și ne-am ars rău degetele. Următorul lucru era firul. Nimeni nu avea fir, în afară de chestii groase, dar în cele din urmă am dat de un tip care avea un mosor cu ață de cusut. Nu voia să renunțe la ea și a trebuit să-i dăm la schimb un pachet întreg de țigări. Ața era mult prea subțire, dar Nobby a tăiat-o în trei bucăți, le-a legat de un cui din perete și le-a împletit cu grijă. Între timp, după ce am scormonit tot satul, am reușit să găsec un dop de plută, pe care l-am tăiat în jumătate și l-am străpuns cu un chibrit, ca să fac din el plută. Deja era seară și începea să se întunece.

Acum aveam obiectele de primă necesitate, dar nu ne-ar fi stricat niște gută. Nu păreau să existe prea multe șanse de a face rost de așa ceva, pînă cînd ne-am gîndit la infirmier. Guta chirurgicală nu făcea parte din echipamentul său, dar era totuși posibil să aibă puțină. Într-adevăr, după ce l-am întrebat, am aflat că are un scul întreg de gută medicală în raniță. Îi făcuse cu ochiul în cine știe ce spital și o șterpelise. Am mai dat un pachet de țigări pe zece lungimi de gută. Era o chestie sfărîmicioasă și nenorocită, în bucăți de cincisprezece centimetri lungime. După căderea întunericului, Nobby le-a înmuiat pînă cînd au devenit pliabile și le-a legat cap la cap. Așa că acum aveam de toate – cîrlig, băț, fir, plută și gută. Puteam găsi oriunde niște viermi în pămînt. Și iazul roia de pești! Bibani imenși și superbi, dungați, care

de-abia așteptau să fie prinși ! Ne-am întins ca să dormim. Atît de agitați eram, încît nici măcar nu ne-am scos ghetele. Mîine ! De-am avea măcar ziua de mîine ! De-ar uita războiul de noi măcar pentru o zi ! Ne-am hotărît ca imediat ce se termina apelul de dimineață, să o întindem și să nu ne întoarcem decît seara, chiar dacă urma să ne bage la arest din cauza asta.

Ei bine, sper că puteți ghici restul. La apelul de dimineață s-a dat ordinul să ne împachetăm tot echipamentul și să fim gata de marș în douăzeci de minute. Am mărșăluit cincisprezece kilometri pe drum, apoi ne-am urcat în camioane și am fost duși în altă parte a frontului. În ce privește iazul de sub plopi, nu l-am mai văzut și nici nu am mai auzit de el vreodată. Presupun că după aceea a fost otrăvit cu gaze de luptă.

De atunci n-am mai pescuit niciodată. Se pare că nu am mai avut niciodată ocazia. A urmat restul războiului, apoi, ca toți ceilalți, m-am luptat să-mi găsesc o slujbă ; am pus mîna pe o slujbă și slujba a pus mîna pe mine. Eram un tînăr promițător într-o companie de asigurări – unul dintre acei profesioniști tineri și energici, cu maxilare ferme și perspective bune despre care puteai citi în reclamele la Clarck's College – apoi am devenit obișnuitul oprimat care cîștigă între cinci și zece lire pe săptămînă și locuiește într-o casă pe jumătate despărțită de celelalte case din suburbii. Astfel de oameni nu merg la pescuit, așa cum nici agenții de bursă nu merg la cules de primule. Nu s-ar cuveni. Lor li se oferă alte recreații.

Desigur, aveam în fiecare vară cele două săptămîni de concediu. Cunoașteți genul acela de vacanță. Margate, Yarmouth, Eastbourne, Hastings, Bournemouth, Brighton. Exista o singură variație ușoară, în funcție de faptul că aveam sau nu bani

în anul acela. Alături de o femeie ca Hilda, principala caracteristică a unei vacanțe e o aritmetică mentală nesfârșită, pentru a decide cu cât te păcălește administratoarea pensiunii. Asta și a le spune copiilor că nu, nu le putem lua o găletușă nouă. Cu câțiva ani în urmă eram la Bournemouth. Într-o după-amiază frumoasă hoinăream pe dig, care are probabil aproape un kilometru, și pe toată lungimea lui erau tipi care pescuiau cu undițe scurte de mare, cu mici clopoței la vîrf și fire care intrau cincizeci de metri în apă. E un tip de pescuit destul de monoton și nu prindeau nimic. Totuși pescuiau. Copiii s-au plictisit în curînd și au început să vocifereze să ne întoarcem pe plajă, iar Hilda l-a văzut pe un tip cum bagă un vierme de nisip în ac și a spus că i s-a făcut greață, dar eu am continuat să hoinăresc încă puțin în sus și-n jos. Dintr-odată s-a auzit un sunet puternic de clopoței și unul dintre pescari a început să mulineze. Toți s-au oprit să privească. Și într-adevăr, cînd a ieșit, firul ud cu o bucată de plumb avea la capătul lui un pește plat (calcan, cred) care se legăna și se zvîrcolea. Tipul l-a aruncat pe scîndurile digului, unde peștele sărea încontinuu, ud și strălucitor, cu spatele lui cenușiu și bubos, burta albă și mirosul proaspăt și sărat de mare. Și ceva parcă s-a mișcat înăuntrul meu.

În timp ce plecam, am spus nonșalant, doar ca să testez reacția Hildei :

— Mă gîndeam că aș putea să pescuiesc puțin în timp ce stăm aici.

— Ce! *Tu* să pescuiești, George? Dar nici măcar nu știi cum se pescuiește, nu-i așa?

— O, pe vremuri eram mare pescar, i-am spus.

Era vag împotrivă, ca de obicei, dar nu prea știa dacă-i laie sau bălaie. Știau doar că, dacă eu mergeam la pescuit, ea nu avea să vină cu mine, ca să mă vadă cum bag lucrurile acelea scîrboase

și moi în cîrlig. Apoi a aflat că, dacă era să pescuiesc, dotările de care aveam nevoie, undiță, mulinetă și așa mai departe, ar costa cam o liră. Doar undița ar costa zece șilingi. S-a infuriat imediat. N-ați văzut-o pe Hilda cînd vorbește despre a irosi zece șilingi. A țipat la mine:

— Ce *idee*, să irosești toți banii ăștia pe un astfel de lucru! E absurd! Dar cum *îndrăznesc* ei să ceară zece șilingi pe un băț de pescuit stupid! E rușinos. Și gîndește-te cum ar fi să pescuiești la vîrsta ta! Un bărbat solid și matur ca tine. Nu fi așa *copil*, George.

Apoi au intrat în joc și copiii. Lorna s-a dat pe lîngă mine și m-a întrebat cu tonul ăla naiv și obraznic al ei „Ești copil, tati?“, iar micuțul Billy, care pe atunci nu vorbea destul de bine, a anunțat lumea întregă că „Tata e popil“. Apoi m-am trezit cu ei dansînd în jurul meu, zdrăngănindu-și gălețușele și cîntînd:

„Tata e popil! Tata e popil!“
Nemernici mici și ciudați!

VI

În afară de pescuit mai era cititul.

Dacă am lăsat impresia că pescuitul era *singurul* lucru de care îmi păsa, am exagerat. Fără îndoială, pescuitul venea pe locul întîi, dar cititul era imediat în urma lui. Probabil că aveam opt sau nouă ani cînd am început să citesc – să citesc de bună voie, vreau să zic. La acea vîrstă e ca și cum ai descoperi o lume nouă. Sînt un cititor redutabil și acum, de fapt rar trece o săptămînă în care să nu termin cîteva romane. Sînt ceea ce s-ar putea numi abonatul tipic al Bibliotecii Boots, întotdeauna mă captivează best-seller-urile momentului

(*Buni tovarăși, Lăncierul bengalez, Castelul lui Hatter* – fiecare din ele mă captivează) și sînt membru al Clubului Cărții de Stînga de un an sau mai mult. Iar în 1918, cînd aveam douăzeci și cinci de ani, am avut un fel de orgie a cititului care a avut o influență certă asupra perspectivei mele. Dar nimic nu se poate compara cu acei primi ani în care descoperi dintr-odată că poți deschide o revistă săptămînală de un penny și să plonjezi direct în bucătăriile hoților, în vizuinele opiului chinezesc, în insulele polineziene și în pădurile din Brazilia.

De la vîrsta de unsprezece ani pînă la cea de aproximativ șaisprezece a fost perioada în care cititul mi-a făcut cea mai mare plăcere. La început era vorba întotdeauna de reviste săptămînale de un penny pentru băieți – reviste mici și subțiri, prost tipărite și cu ilustrații în trei culori pe copertă –, iar puțin mai tîrziu cărți. *Sherlock Holmes, Doctor Nicola, Piratul de fier, Dracula, Loteria, Nat Gould, Ranger Gull* și un tip al cărui nume l-am uitat, care scria povești despre box aproape la fel de repede cum Nat Gould scria povești despre curse de mașini. Presupun că, dacă părinții mei ar fi fost puțin mai bine educați, mi s-ar fi băgat pe gît cărți „bune“, Dickens, Thackeray și așa mai departe, și de fapt la școală ne-a pus să citim *Quentin Durward*, iar unchiul Ezekiel încerca uneori să mă facă să citesc Ruskin și Carlyle. Dar în casa noastră practic nu exista nici un volum. Tata nu citise în viața lui o carte, cu excepția Bibliei și a *Ghidului Smile's*, iar eu nu am citit o carte „bună“ din propria mea voință decît mult mai tîrziu. Nu-mi pare rău că s-a întîmplat așa. Am citit lucrurile pe care am vrut să le citesc și am obținut de la ele mai mult decît am obținut vreodată de la lucrurile pe care le-am învățat la școală.

Bătrânele și oribilele reviste de un penny începeau deja să dispară atunci când eram eu copil și de-abia dacă mi le amintesc, dar a existat o serie regulată de săptămânale pentru băieți, dintre care unele încă mai există. Poveștile cu Buffalo Bill au dispărut, mi se pare, iar Nat Gould probabil că nu mai este citit, dar Nick Carter și Sexton Blake par să fie la fel ca întotdeauna. *Piatra prețioasă* și *Magnetul* au început, dacă îmi amintesc eu bine, în 1905. *BOP* era încă destul de slabă pe vremea aceea, dar *Prieteni buni*, care cred că trebuie să fi început prin 1903, era splendidă. Apoi mai exista o enciclopedie – nu-mi amintesc exact numele ei – care a fost publicată în numere de un penny. Nu mi s-a părut niciodată cu adevărat demnă de a fi cumpărată, dar un băiat de la școală îmi dădea uneori gratis numere din urmă. Dacă astăzi știu lungimea Mississippi-ului sau diferența dintre o caracatiță și un calamar sau compoziția exactă a staninei, de acolo le-am învățat.

Joe nu citea niciodată. Era unul dintre acei băieți care poate să treacă prin anii de școală și la sfârșitul lor să nu fie în stare să citească zece rînduri consecutive. Vederea textului îi făcea rău la stomac. L-am văzut luînd unul din numerele mele din *Prieteni buni*, citind un paragraf sau două și apoi dînd-o la o parte cu exact aceeași mișcare dezgustată ca a unui cal care miroase fin rînced. Încerca să mă împiedice cu forța să citesc, dar mama și tata, care deciseră că eu eram „cel isteț”, mă susțineau. Erau mîndri că manifestam înclinația de „a învăța din cărți”, cum o numeau ei. Dar era tipic pentru ei amîndoi să fie ușor supărați că citeam lucruri precum *Prieteni buni* sau *Union Jack*, considerînd că ar trebui să citesc ceva „folositor”, dar nu știau suficient de multe despre cărți ca să fie siguri care erau „folositoare”.